

1. ΘΕΜΑ

Νόμος της τρισυλλαβίας

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

αποκλειστικός (1)

πολυκατοικία (2)

διαμέρισμα (3)

διαμέρισμα (3)

διαμερίσματος (3)

διαμερίσματα (3)

3. ΕΠΙΠΕΔΟ – ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

Βασικό. Ο κανόνας της τρισυλλαβίας συνήθως διδάσκεται με την παρουσίαση των ουσιαστικών σε *-μα*, από τα πρώτα που μαθαίνουν οι αλλόφωνοι μαθητές. Ο κανόνας της τρισυλλαβίας επανέρχεται λίγο αργότερα με τη διδασκαλία της έγκλισης μαζί με τις δομές ουσιαστικό+κτητικό.

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Αν εξαιρέσουμε κάποια στοιχειώδη γνώση συλλαβισμού, μηδενική.

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Λάθη παρατηρούνται μόνο στις περιπτώσεις που έχουμε καταβιβασμό του τόνου λόγω του νόμου της τρισυλλαβίας (πρβλ. *διαμέρισμα – διαμερίσματα*), όχι όταν ο τόνος εμφανίζεται σταθερός στη λέξη (λ.χ., *αποκλειστικός*). Τα λάθη αυτά είναι πολύ κοινά σε όλους τους αλλόφωνους μαθητές, ιδιαίτερα στους αρχάριους.

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο νόμος της τρισυλλαβίας προβλέπει ότι κάθε λέξη στα ελληνικά, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συλλαβών της, μπορεί να τονίζεται μόνο σε μία από τις τρεις τελευταίες συλλαβές της. Με άλλα λόγια, μια λέξη στα νέα ελληνικά μπορεί να είναι είτε προπαροξύτονη, είτε παροξύτονη, είτε οξύτονη.

Συνέπειες του νόμου της τρισυλλαβίας, μεταξύ άλλων είναι

α) η μετακίνηση τόνου στα προπαροξύτονα ουσιαστικά σε *-μα*

β) η έγκλιση τόνου (βλ. σχετικό δελτίο).

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Μια πρώτη παρουσίαση του νόμου της τρισυλλαβίας γίνεται στους μαθητές πάντα από τα πρώτα μαθήματα, όταν διδάσκεται το αλφάβητο και ο τόνος. Ο νόμος της τρισυλλαβίας επανέρχεται, όπως είπαμε, στο βασικό επίπεδο, όταν διδάσκονται τα ουσιαστικά σε *-μα*, ώστε να ερμηνευθεί η μετακίνηση του τόνου στα προπαροξύτονα.

Στη γενική διδασκαλία του τόνου, ο διδάσκων θα μπορούσε να δώσει γραμμένες στον πίνακα αρκετές πολυσύλλαβες λέξεις και να ζητήσει από τους μαθητές να κυκλώσουν τις συλλαβές όπου μπορούμε να έχουμε τόνο στα ελληνικά. Επειδή κατά τη διδασκαλία έχουν παρατηρηθεί παρανοήσεις, καλό θα ήταν να επισημανθεί ότι ο περιορισμός του τόνου δεν αφορά τη γραφική αναπαράσταση αλλά την προφορά και ότι έχει σχέση με τη συλλαβική δομή. Ο περιορισμός, με άλλα λόγια, δεν έχει σχέση με το τρίτο γράφημα-φωνήεν της λέξης, αλλά με την τρίτο φωνήεν-πυρήνα συλλαβής της λέξης.

Κατά τη διδασκαλία των ουσιαστικών σε *-μα*, ο διδάσκων μπορεί αρχικά να υπενθυμίσει τον κανόνα και στη συνέχεια να ζητήσει από τους μαθητές να ερμηνεύσουν με βάση αυτών τη διαφορά τονισμού στα

γράμμα   *γράμματα*
διαμέρισμα   *διαμερίσματα*

στη συνέχεια μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποια συχνόχρηστα ουσιαστικά της κατηγορίας ώστε να ασκηθούν οι μαθητές στη μετακίνηση του τόνου

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΜΠ3: Έγκλιση τόνου

ΒΣ3: Τονικό σχήμα αρσενικών και θηλυκών σε *-ος*

ΑΤ23: Τονισμός επιθέτων: στηλοειδής τονισμός και λόγιες εξαιρέσεις

ΑΤ24: Τονισμός ρημάτων: συνέπειες του νόμου της τρισυλλαβίας στην κλίση του ενεστώτα και του αορίστου της μέσης φωνής

ΑΤ17: Τονισμός ρημάτων: η αύξηση κατά το σχηματισμό του «παρατατικού» και του «αορίστου»

ΑΤ26: Τονισμός ουσιαστικών και καταβιβασμός του τόνου

9. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 61, 75, 94.